

schakelNIEUWS

49

NIEUWSBRIEF - WELZIJNSSCHAKELS VZW - JAARGANG 12 - NR 49 - VERSCHIJNT DRIEMAANDELIJKS - P209822 - MAART APRIL MEI 2013

welzijnsschakels

ELKE SCHAKEL TELT

Ik ga naar de bib en ik breng mee... een boek, een CD, een DVD

*In mijn bed, in mijn box, op de bus
In mijn kamer, op je knie, lekker knus
In de auto, in de tent of caravan
's Morgens vroeg, 's avonds laat, alles kan*

*Op de trein, op de trap, bij de thee
Op de stoep, op het strand, aan de zee
In een boot, in het bad, doe maar gek
Lezen kan, altijd, op elke plek*

Ik ga naar de bib en ik lees... de krant, de 'boekskes'.

Ik ga naar de bib en ik zoek... wat info op het internet. Het lijkt vanzelfsprekend, maar toch zijn er heel wat mensen die de bib niet kennen. De bib? Dat is iets voor geleerde mensen, niet voor ons.

Maar de bib is juist wel van en voor ons. Veel bibliotheken doen grote inspanningen om kansengroepen te bereiken en veel mensen in armoede willen ook wel graag een boek lezen, wat muziek luisteren of thuis

rustig een DVD kijken. Ze hebben er dikwijls geen idee van dat je dat allemaal kunt ontfangen in de bib, of dat je er gewoon rustig, op vele plaatsen zelfs met een kop koffie erbij, de krant of een tijdschrift kunt gaan lezen. Het komt er dus op neer om de juiste koppeling te vinden tussen de bib en Welzijnsschakels. En dat lukt met kleine stapjes, met vallen en opstaan. Samenwerken met de bib, ook iets voor jullie groep? Laat je inspireren door deze aflevering van Schakelnieuws.

De handen in elkaar in de Kempen

Ik zet voet aan wal op de Kempische heide. Vandaag bezoek ik de Welzijnsschakels van Balen en Westerlo, die onder één hoedje spelen met de bibliotheek van hun gemeente.

Odrada en Ria van de Welzijnsschakel Balen vertellen me dat het allemaal begonnen is met een project van CEDES, een organisatie voor integrale armoedebestrijding. Het project ‘Vlieglessen van een Vlegel’ is een schrijfatelier voor volwassenen. CEDES organiseerde in de Welzijnsschakel drie bijeenkomsten waarin mensen verzen of proza schreven over zichzelf en de natuur. De deelnemers waren erg enthousiast.

Ria: *‘Het was heel plezant. Je kon je eigen zelf zijn. Ik ben het blijven doen.’*
Odrada: *‘Je verschiet ervan wat er uit mensen komt. De uren gingen zo snel. Dit project heeft de mensen samengebracht. We weten meer van elkaar dan vroeger. We hebben een sterkere band gekregen.’*

Ook voor de bibliotheek was een samenwerking met CEDES belangrijk. Zij moeten er immers voor zorgen dat de bibliotheek voor iedereen toegankelijk is en dus moeten ze de drempel zo veel mogelijk wegwerken. **Marleen**, medewerker van de bibliotheek: *‘We weten zelf niet goed hoe we met die uitdaging moeten omgaan. Daarvoor heb je CEDES nodig.’*

Na de drie schrijfateliers van CEDES stelde de Welzijnsschakel de werken van de deelnemers tentoon in de bibliotheek van Balen. Sindsdien maakt de bibliotheek elke maand een activiteit mogelijk. Samen leren mensen in armoede de bibliotheek kennen. Ze doen iets creatiefs, ze werken op de computer, ze

zoeken boeken op over bepaalde thema’s (bijvoorbeeld rond opvoeden), ze organiseren een quiz waarbij ze de antwoorden moeten opzoeken in bepaalde boeken, of ze maken een eigen mascotte (*zie foto*). Deze initiatieven komen steeds van mensen in armoede zelf. Daarnaast doet de bibliotheek nog andere inspanningen om de bib voor iedereen toegankelijk te maken. Zo hebben ze bijvoorbeeld de signalisatie aan de balie omgezet in eenvoudige pictogrammen. Ondanks het enthousiasme rond deze bijeenkomsten, blijft de opkomst zwak. Door uitnodigingen en mond-tot-mondreclame probeert iedereen nog meer mensen te stimuleren om deel te nemen. **Ria** van de Welzijnsschakel: *‘We mogen niet opgeven. We moeten erover blijven babbelen.’* Na het gesprek krijg ik nog een rondleiding in de bibliotheek. Ik zie de mascotte pronken in het midden van de bib. Met een goed gevoel verlaat ik de bibliotheek en zet ik mijn reis verder naar Westerlo.

De bibliotheek van Westerlo zet haar deuren open, en de eerste bezoekers slenteren naar binnen. Ik vraag aan de balie naar de Welzijnsschakel. Een medewerker wijst naar het lokaaltje achter mij. Door het grote raam zie ik verschillende mensen druk pratend rond de tafel zitten. Om de twee weken organiseert Josephine samen met nog enkele vrijwilligers het **‘bibkaffe’**. De vrijwilligers staan iedere keer weer klaar. De bekende gezichten zorgen voor vertrouwen en herkenbaarheid. Hier

ligt de klemtoon niet op armoede maar op wie er baat bij zou kunnen hebben. Mensen krijgen de mogelijkheid elkaar te ontmoeten in de bib. Het doel: koffie drinken en een babbeltje slaan. Mensen samenbrengen dus, ontmoeting mogelijk maken en tegelijkertijd de drempel van de bib verlagen. De mensen van de Welzijnsschakel luisteren naar de groep en gaan na wat de noden en behoeften zijn. Een uurtje later krijgen we gezelschap van een medewerker van de bib. Zij komt elke keer iets vertellen over één aspect van de bib. Zonder mensen ergens toe te verplichten, probeert ze hen op een aangename manier te betrekken bij het reilen en zeilen in de bib. Ook in Westerlo ervaren de vrijwilligers dat het niet vanzelfsprekend is om mensen te bereiken. Ze maken gebruik van een folder, maar ze zeggen er meteen bij dat die vooral goed is voor de herkenbaarheid. Het is niet de manier om mensen echt tot in de bib te krijgen. Ze proberen vooral andere mensen aan te spreken via de mensen die al naar de bijeenkomsten komen. Voorlopig vinden de vrijwilligers en de medewerker van de bib dat er nog te weinig banden zijn met de bib. Ze zouden meer willen inzetten op vorming in de bib. Zo hebben ze al een vorming met de Christelijke Mutualiteit achter de rug, en dat was een succes. Na afloop wagen sommigen zich in de bib, maar de meesten gaan meteen naar huis. De medewerker van de bib zorgt er

daarom voor dat er in het lokaal een stand is met boeken. Wanneer ik wil vertrekken, gaan ook de deelnemers vrolijk naar huis toe. Ik zie dat er enkele boeken zijn meegenomen uit het standje. De vrijwilligers en de medewerker van de bibliotheek zijn heel blij. Beetje bij beetje zullen mensen de bibliotheek wel leren kennen...

Een (w)arm onthaal in de Bib

Marja

Het is een van de opdrachten van de bibliotheek om zoveel mogelijk mensen te bereiken. In Puurs gingen de medewerkers van de bib met veel goede wil op zoek naar mogelijkheden om mensen in armoede te bereiken, maar ze hadden geen idee hoe ze dat moesten aanpakken. De Schakel, die eerder al een zeer goede relatie met het Cultuurcentrum had opgebouwd, werd dan ook een bevoorrechte partner voor de bib. Uit deze samenwerking groeide ‘een (w)arm onthaal in de bib’. Ik hoorde het verhaal van ‘Warm onthaal’ al twee keer op een studiedag, maar ik mocht het ook één keer aan den lijve ondervinden in de bib zelf, samen met Marleen, Alex, Bea, Ann en Lief.

Een rondvraag in de Schakel – waarom maken mensen geen gebruik van de bib? – leverde belangrijke informatie op. Mensen in armoede denken vaak dat de bib er alleen is voor ‘geleerde’ mensen. Zelf durven ze daar niet goed naar binnen omdat ze de mogelijkheden en het aanbod in de bib niet of onvoldoende kennen. Mensen geven ook aan dat ze zich geremd voelen om te lezen. Ze hebben het te druk of ze zijn bang dat de kinderen de boeken, CD’s, of DVD’s zullen beschadigen. Veel mensen hebben nooit echt leren lezen, of ze lezen bijvoorbeeld heel erg langzaam. Ze zeggen dat ze het moeilijk hebben om zich zo lang te concentreren omdat ze te veel kopzorgen hebben en zich daardoor niet kunnen inleven in een verhaal. Het ontbreken van vergelijkingsmateriaal maakt dat mensen die niet of weinig lezen het moeilijk vinden om te bepalen wat zij zelf een goed boek zouden vinden. Alex vertelt dat hij vooral boeken van Deflo leest. Ze zijn spannend en hij kan het zich voorstellen, want de verhalen spelen zich af in Mechelen, een stad die hij goed kent. Maar hij wist niet dat er nog andere auteurs gelijkaardige verhalen schrijven die hij misschien ook wel leuk zou vinden. Het helpt dan ook als iemand in de groep een boek kan aanprijzen. Zo heeft Bea net

‘Onzichtbaar verbonden’ van Laura Schroff geleend omdat Ann er zo enthousiast over vertelt. Op een studiedag met bibliotheekmedewerkers verengt het verhaal zich al snel tot boetes. Boetes zijn een probleem, voor de bib en voor mensen in armoede die na een boete soms met een grote boog om de bib heen lopen. Maar boetes zijn misschien wel de minst belangrijke drempel. Het lijkt alsof we nu aan het lezen zelf toe zijn, maar daar gaan nog heel wat stappen aan vooraf. Elkaar leren kennen is een eerste stap. Daarom opende de bib de eerste keer haar deuren voor de mensen van De Schakel buiten de gewone openingsuren. De mensen werden ontvangen met koffie en een koekje, ze kregen een rondleiding in de bib, en ze maakten kennis met de medewerkers. Als volgende stap werd een bezoek gebracht aan de bib tijdens de openingsuren. En er werden afspraken gemaakt met de bibliothecaris rond een aantal knelpunten, zoals de boetes. De bib legde eerst het leenreglement en het boetesysteem uit. Daarna werd met de mensen van De Schakel besproken wat voor hen mogelijke oplossingen konden zijn om boetes te voorkomen. Uit dit gesprek kwamen twee concrete actiepunten naar voren. Omdat mensen dikwijls traag lezen, werd afgesproken een code aan te brengen op hun bibkaart zodat ze een verlengde leentermijn krijgen. De bib stuurt een mailverwittiging enkele dagen voor het verloop van de uitleentermijn. De verwittiging wordt gestuurd naar het mailadres van de ontlener, maar dikwijls zijn het de kinderen die ontlenden en dus krijgen zij de mail. Er werd afgesproken om telkens ook de ouders een mail te sturen, zodat ze het mee kunnen opvolgen.

Maar de bib van Puurs heeft ook nog een extra troef in huis: Marleen. Zij is zowel in de bib als in de Schakel actief als vrijwilliger en fungeert momenteel als go-between.

Kleine tips • groot resultaat

In Mol deden ze het zo. De jaarlijkse boeken- en CD-verkoop van de bib vond plaats in een zaal van het Cultureel Centrum. Als je iets kocht, kreeg je een bonnetje voor een gratis wafel die je kon gaan verorberen in de bib. De wafels werden gebakken door mensen in armoede en zij bemanden ook het wafelstandje. Twee vliegen in een klap: bibgebruikers leerden de organisaties van mensen in armoede kennen en mensen in armoede vonden via een kleine omweg de weg naar de bib.

De bib van Puurs organiseert naar aanleiding van Gedichtendag een voordrachtavond. De mensen van de creagroep van de Schakel dragen er ook een aantal van hun eigen gedichten voor.

In Borgerhout organiseert het cultuurcafé regelmatig een literair café waar een bekende Vlaming komt vertellen over zijn of haar lievelingsboek. Het hoeven echter niet altijd bekende mensen te zijn, je kunt ook mensen uit je eigen groep vragen om te vertellen over hun lievelingsboek. Of je kunt de vraag stellen aan de burgemeester, de schepen van Welzijn, de bibliothecaris.

En soms lukt het ook via een omweg, bijvoorbeeld door samen naar een boekverfilming te gaan kijken. Nogal wat mensen hebben ‘De helaasheid der dingen’ gelezen nadat ze de film zagen.

Twee keer per maand blaast ze verzamelen in de Schakel om vandaar samen naar de bib te gaan. Soms blijft het bij samen een kop koffie drinken in de leeszaal. Maar stilaan vinden mensen er hun weg. Lief komt muziek ontlenden, An zoekt info over leesboeken voor haar kleinkindje met dyslexie, Alex zoekt inspiratie om een cartoon te maken. Vandaag leiden zij mij rond in hun bibliotheek langs het volledig geautomatiseerd systeem, naar een hoekje met kunstboeken. Het is het verhaal van een kleine vlek die zich uitbreidt. Van het eerste schuchtere bezoek aan de bib, over het aanspreken van mensen die ze op weg van de Schakel naar de bib tegenkomen (‘Kom, ga efkes mee tot daar.’) tot morgenavond op de dag van de Poëzie hun eigen poëzie voordragen in de bib. Maar het belangrijkste, zegt groepswerkster Chris, is het feit dat mensen steeds trotser worden op de Schakel. Terwijl het vroeger stiltejes gefluisterd werd, zeggen ze nu hardop dat ze bij De Schakel horen.

De Boekenboot: Geniet van boeken samen met je kind.

Ben je zelf gepassioneerd door boeken? Lees je graag verhaaltjes voor aan je kinderen? Door boeken te lezen kun je samen de wildste avonturen beleven. Ook met de allerkleinsten kun je in boekjes kijken. Samen boeken ontdekken, kan altijd en overal... maar hoe begin je daar nu aan? De boekenboot, een creatie van Stichting Lezen, probeert een antwoord te geven. De Boekenboot brengt boeken, versjes en liedjes op een toegankelijke manier binnen in kwetsbare gezinnen met kinderen van 0 tot 3 jaar. Het project wil ouders stimuleren om thuis samen met hun jonge kinderen met boeken te spelen en in boeken te kijken.

Met verschillende materialen biedt de Boekenboot een concreet houvast om samen met ouders in gesprek te gaan over boeken.

- De film: Een korte, eenvoudige film laat zien hoe zeven gezinnen samen met hun jonge kinderen in boeken kijken en erover praten, hoe ze zingen en genieten. De film toont verschillende boekmomenten en maakt ouders warm om samen met hun kinderen in boeken te kijken.
- De handleiding: De algemene handleiding stelt het project kort voor en geeft

tips om het project te introduceren bij de ouders.

- De kijkwijzer bij de fragmenten geeft richtlijnen over wat je kunt vertellen en wat je kunt doen bij het bekijken van de film. De tips baseren zich op de ervaringen van de verschillende Vlaamse en Brusselse inloopteams die sinds 2012 werken met de Boekenboot.
- Het boekenpakket: Een boekenpakket van vijf boeken geeft een idee van het boeken-aanbod voor kinderen van 0-3 jaar. Je kunt het pakket gebruiken als ondersteuningsmateriaal tijdens je gesprekken met de ouders.

De Boekenboot is geen vastomlijnde methode. Integendeel, het is een flexibel project met één doel: ouders op een aantrekkelijke en eenvoudige manier stimuleren om met hun baby of peuter in boeken te kijken. 2013 is uitgeroepen tot 'Jaar van het Voorlezen', de perfecte uitdaging dus om op een van jullie activiteiten de boeken op tafel te leggen. Je kunt samen de film bekijken en de handleiding zorgt voor concrete tips om het gesprek levendig te houden. Maar je hoeft niet met een grote groep te zijn, ook tijdens een huisbezoekje kun je samen naar de film kijken en boeken ontdekken.

Dit zijn dankbare boeken om in je collectie te hebben:

- Voelboeken en aanwijsboeken zonder woorden, waarbij taal geen drempel is en waarmee peuters makkelijk kunnen spelen.
- Baby- en peuterboeken in andere talen, omdat ze ouders die weinig Nederlands kennen een veilig gevoel geven.
- Liedjesboeken, die een mooie aanleiding zijn om samen te zingen.

Is er binnen jouw Welzijnschakel plaats voor een boekenhoekje?

Ouders die warm gemaakt zijn voor boeken, willen thuis zelf proberen met hun kinderen in boeken te kijken. Daarom is het belangrijk dat je hen boeken mee naar huis kunt geven. Voor vele gezinnen is de drempel naar de bibliotheek vaak te hoog. Kun je een groepsuitstapje organiseren naar de bibliotheek? Of is er een voorleesuurkje in de bib waar je met de groep kunt aansluiten? De meeste bibliotheken zijn bereid om een uitgebreid boekenpakket met baby- en peuterboeken voor een langere periode uit te lenen.

Met een beetje hulp van vrienden

Cedes helpt de armoedekloof overbruggen. www.cedes-ed.org. Ze begeleiden schrijffateliers voor mensen in armoede, en ze hebben een cursus drempelverlaging voor bibliotheekmedewerkers. Stichting Lezen helpt je op weg met de Boekenboot. www.stichtinglezen.be en www.iedereenleest.be. En uiteraard kun je ook contact opnemen met Welzijnsschakels met ervaring zoals Balen, Westerlo en Puurs. Je vindt hen via www.welzijnsschakels.be.

TEKSTEN

Nele De Backer, Hanne Geukens,
Marja Hermans.

VORMGEVING

Joost Bert

FOTO'S

Welzijnsschakels

DRUKWERK

Drukkerij Druk-In-De-Weer

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

Diederik Janssens
Welzijnsschakels vzw
Huidevettersstraat 165
1000 Brussel

WELZIJNSSCHAKELS VZW

Huidevettersstraat 165
T 02 502 55 75
F 02 502 58 09
info@welzijnsschakels.be
www.welzijnsschakels.be